Bájkkeavijssa NuorttaSállto

Julevsámegiella ja nuorttasámegiella giehtalakkoj

Johan Daniel Hætta barggá konsulænntan doajmmahieredimijda Divtasvuona suohkanin, ja adná ietjas iednegielav nuorttasámegielav aktan julevsámegielajn gå vuorrasij barggá.

- Mån gåhtjov dav julev nuorttasámegiella, tjajmmá sån. Ja suv guládallamvuohke galla uvsajt rahpá, ulmutja måjudi gå sån ietjas láhkáj sámás. – Ájnnasamos le ulmutjijt iejvvit gånnå li, måjut sån.

Sån Gásluoktaj bådij 11 jage dássta åvddåla, gå iejvvij gieresvuodav semináran Altan. Sån lij jådediddje skihppijvieson Gásluovtan 3 jage, ja barggá dálla 100 % virgen suohkanin. Dan diehti ålov manát tjoahkkebájkij Stuorgiedde, Ájluokta, Måsske ja Gásluokta.

- Mån álu vantsajn manádav, sihke ietjam jali suohkana motorvantsajn, javllá sån. Iesj bajássjattaj Guovddagæjnon, ij ællobarggen, ájnat sijdan muorjjetjoaggemijn, guollimijn ja bivddemijn duoddeæládussan.

- Mujna 1 moattebielek barggo, gånnå oassálastáv duola dagu viehkkenævoj

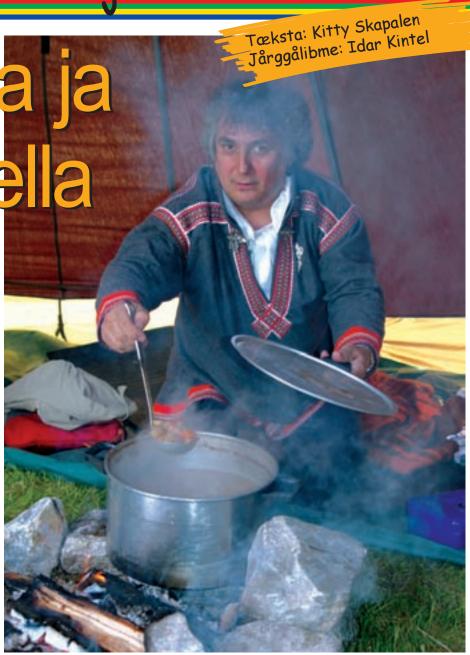
dajda gudi dajt dárbahi. Duodden bargguj suohkanin fállá åvddånbuktet sáme kultuvrav ja moattebelakvuodav. Juogu guossijt duosstu juojggamijn ja subttsasij jali rujtan fierru ja guossot bidosijn – árbbedábálasj boahttsubierggorujtta mij båråduvvá sihke árkkabiejven ja ávvudallamiin.

- Navti mån viehkedav vaj sáme moattebelakvuoda birra ienebut vuojnnusij boahtá, javllá sån, ja diehtá nuorttasámegiella le gievrap sáme giellabirrasijn. – Nuorttasáme oasse le ieneplåhko, ja álu julevsáme oasse badjelgehtjaduvvá, miejnni Hætta.

- Jus julevsámegiella galggá rijbadit de jáhkáv le ájnas ulmutja ienebut gaskanisá sijdan sámásti, ja ulmutja vierttiji ienebuv gaskanisá sámástit. Divtasvuonan ulmutja álu sámástij ja dárogiellaj sáhkadi avta bále, ja målsudi daj gielaj.

Juojggamijn ja goabddájn. Sáme kultuvra ja moattebelakvuoda åvddånbukte. Med joik og tromme. En formidler av den samiske kulturen og dens mangfold. Gåvvå/foto: Ingar N. Skogvold

Árkkabiejven ja ávvudallamij: - Gå ájgo guossodit 2000 hedjaguossijt, de le bidos ållu buorre, májnut málestiddje árbbedábálasj sáme boahttsubierggorujtas. Bidos merkaj "málestit boahttusbiergov". **Til hverdags som til fest:** - Når man skal servere 2000 bryllupsgjester, er bidos helt utmerket, skryter kokken av den tradisjonelle samiske reinsdyrkjøttgryta. Bidos betyr "å lage mat av reinsdyrkjøtt". Gåvvå/foto: Kitty Skapalen

Gåktu le åvddånahttem duv mielas ma?emus 11 jage læhkám, dan ájge gå dån le suohkanin årrum?

- Ulmutja ienebuv sámásti sijdanisá, sæmmi båttå gå "vuojnos" sáme kultuvrra dagu gápptedábe ja duodje li viehka ålov åvddånahttám. Madi giella åvddånahttá lávkes lávkkáj, miejnni Hætta

Majt jáhká sáme varresvuodaguovdátja birra?

- Ájnas le guoskavasj fálaldagáv vaddet varresvuodadievnastusán. Iv rat jáhke sierra guovdátjij ja baláv dat máhttá stuoráp rijdov ja sáragav dahkat ienni gå aktisasj guovdásj. Buohtastahtáv dav vehi Oarjje Afrikajn, mij ietján ij dåhkki buohtastahttet, valla vierttip lahkavuodav

åttjudit, aktan giesset, ja gáhttit vaj bargge bukti goappátjijt gielajt. Navti jáhkáv bierriji dahkat, javllá sån, ajtu le ájádus dákkir guovdátja birra buorre.

Konsulænntan suohkanin barggá aj fálaldagájn vuorrasappojda gånnå máhtti hávsskudallat låvdagoaden, dållåhapsajn ja májstes árbbedábálasj sáme biebmos dajda gudi sihti.

 Vájbi máhttá liehket bårås mij ij tjuovo dábálasj bårråmájgijt, gånnå riejddip birástagáv vaj vuorrasappo máhtti dåbdudallat dålusj ájgij.

- Muv buoremus rádna li 70 jagijs 90 jagijda, tjále dav, hæjttá Hætta, måjudallam tjalmij.

Dille sáme giellajuohkusij gaskan

Sáme giellaguovllo le tjanádum dan láhkáj ráddnágiellasuorge li gasskasattja ja dádjadahte. Sieradusá ma li oadtjum nágin gielledutkijt anátjit tjielggidusáv sáme giela ienni gå sáme giellasuorge, vuojnnep esski gå buohtastahttep giellasuorgijt ma geográfalattjat li mælggat nubbe nuppes, duola dagu nuorttasámegiella ja oarjjelsámegiella.

Da alla gaskanisá dádjadahte jus ij ålov hárjjidalá, valla vas ráddnágiellasuorge duola dagu julevsámegiella ja nuorttasámegiella li lahka nubbe nubbáj. Sieradusá dáj gaskan li vuostatjin substantijvvasåjådimen (kasus) ja værbbasåjådimen (gehtjusa ja konstruksjåvnå), valla jiena li prinsihpalattjat muoduga.

Gasskasasj nuorttasámegiela ja julevsámegiela gaskan máhttep buohtastahttet gasskasattjajn vuona dárogiela ja svieriga dárogiela gaskan, madi nuorttasámegiella ja oarjjelsámegiella li nav iesjge?galágátja dagu Vuona dárogiella ja islánda giella. Tjielggidusá giella ja giellasuorge ælla riek tjielggasa. Sisadno vájkkuduvvá ålgoldis dilijs duola dagu rijkkarájá. www.samediggi.no